

Studija atmosfere / Prostorni crtež / Unutarnji autoportret

Jakšić, Astrid

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:110136>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Astrid Jakšić

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2021./2022.

Kolegiji: Grafika, Kiparstvo, Slikanje

Mentori/nastavnici iz glavnih umjetničkih predmeta:

- Doc.dr.art. Igor Čabraja
- Doc.art. Vojin Hraste
- Doc.dr.art. Snježana Ban

STUDIJA ATMOSFERE/ PROSTORNI CRTEŽ/ UNUTARNJI AUTOPORTRETI

SAŽETAK

Potaknuta svojim okruženjem, bilježim ona mjesta u kojima boravim sama. To su često zagrebački kafići; poluzadimljeni, mračni, topli, s drvenim stolcima i prenapučenim zidovima. Tijekom treće godine studija, napravila sam seriju skica takvih prostora, crtanih na licu mjesta, koje bih zatim koristila kao predloške za grafičke pločice. Naklonost prema cjelini kompozicije, bez pretjeranog fokusa na detalje, otkriva moju zanimaciju za atmosferu. Atmosferu bih definirala kao dominantni ton nekog prostora. Prostor lišen ljudi postaje zasebno i cjelovito biće, čiju osobnost čitamo upravo iz njegove atmosfere.

Prirodnim kretanjem prema onomu što više razumijem, odlučila sam ovu godinu kiparstva posvetiti istraživanju prostornog crteža. Okupacija prostornim mrežama me je potaknula na pitanja o zasićenju i širenju. Koja je moja fizička granica pletenja mreže kao čovjek? Zašto sve moje strukture, bilo prostorne, bilo plošne, imaju tendenciju širenja? Širenje i preuzimanje prostora odražava apetit za otkrivanjem svojih granica, a možda i dozu asertivnosti i dominacije nad samim prostorom. Nadvladanjem tih granica, apetit za istraživanjem postaje sve veći te se horizont mogućnosti vječno pomiče.

U ciklusu autoportreta velikog formata, predstavljam unutarnje autoportrete sa slikarskim atributima. Bit radova jest emocija ili mentalno stanje vlastitog lika, oslobođeno od moje doslovne fizičke forme, odnosno vanjštine. Hvatanje i bilježenje određenog emotivnog ili mentalnog stanja događa se u ograničenom vremenu i prostoru. Ciklus je nastao iz unutarnjeg poriva da izbacim svoje stanje uma negdje gdje bih ga mogla sagledati izvana. Svrha ovakvog oblika istraživanja uma i suočavanja s njime je oslobađanje i razumijevanje tog istog uma.

Ključne riječi: atmosfera, prostorni crtež, širenje, um, autoportret, unutarnje stanje

STUDIJA ATMOSFERE

Što interijeri govore o nama? Što nas motivira da se u neke prostore vraćamo, da ih smatramo utočištem? Potaknuta svojim okruženjem, bilježim ona mjesta u kojima boravim sama. To su često zagrebački kafici; poluzadimljeni, mračni, topli, s drvenim stolicima i prenapučenim zidovima. Mjesta koja su u polumraku u meni izazivaju osjećaj ugone, opuštenosti i sigurnosti. Tijekom treće godine studija, napravila sam seriju skica takvih prostora, crtanih na licu mjesta, koje bih zatim koristila kao predloške za grafičke pločice.

U bakropisu u kombinaciji sa tehnikom akvatinte pokušala sam dočarati atmosferu interijera »The Old Pharmacy«, onako kako ga osjećam. Naklonost prema cjelini kompozicije, bez pretjeranog fokusa na detalje, otkriva moju zanimaciju za atmosferu. Atmosferu bih definirala kao dominantni ton nekog prostora. Atmosfera je dijelom nešto opipljivo i fizikalno, što se može iščitati iz lampi i mirisa; to je broj prozora, žanr glazbe koja svira i oblik namještaja. Drugim dijelom je atmosfera nešto eterično i neuhvatljivo, ali jednako opipljivo. Taj dio čine vlastita sjećanja u tom prostoru, kao i tuđa, čine ga svi životi koji su unutra ušli i izašli. Čine ga tragovi svih razgovora koji su ostali u zraku, onih razgovora koje ljudi mogu voditi samo u krhkoj iluziji sigurnosti mraka i blage opijanosti, ili u neopterećenom ritualu ispijanja kave s dugogodišnjim prijateljem.

Prostori u kojima boravimo, pogotovo prostori u kojima odabiremo boraviti, govore mnogo o našim "interijerima", odnosno o našim umovima. Uz likovno oblikovanje, kontekst nastanka crteža je vidljiv i bitan. Uočljivo je da crtač sjedi za stolom sam, crtajući prostor koji zjapi prazan. Manjak ljudi u kompoziciji reflektira samoću, kao i potrebu da prostor govori sâm za sebe zbog svoje samodostatne osobnosti. Prostor lišen ljudi postaje zasebno i cjelovito biće, čiju osobnost čitamo upravo iz njegove atmosfere.

Tehnika bakropisa je vrlo zahvalna za slobodnu narav crteža sa skice jer podnosi kaotičan i razuzdan pokret. Na crtežu izvedenom u bakropisu, koji mi pruža osnovu za orijentaciju, gradim tonsku skalu tehnikom akvatinte. Akvatinta u ovome radu pruža ključni zamah u dočaravanju dubine prostora i njegove intimnosti. Također, akvatinta kao tehnika zahtijeva apstraktno razmišljanje u tonovima u obrnutom redosljedju, što je zanimljiv mentalni slikarski zadatak. Kombinacija ovih dviju tehnika se dokazala kao vrlo sukladna mom karakteru, što je proizvelo radove koji istinski odražavaju moju psihu.

»The Old Pharmacy«, 2021., bakropis i akvatinta, A4 pločica.

PROSTORNI CRTEŽ

Prirodnim kretanjem prema onomu što više razumijem, odlučila sam ovu godinu kiparstva posvetiti istraživanju prostornog crteža. Ispreplitanje linijskih elemenata je veliko područje mog interesa na dvodimenzionalnim plohama, tako da je logičan idući korak bio rastvaranje plošne mreže i nadograđivanje linija u prostoru. Početak tog istraživanja se dogodio izgradnjom velike mreže od vune unutar metalnog kostura kubusa. Mreža se zatim proširila na plohe zida te time postala site-specific instalacija.

Završni projekt kulminirao je u izvedbi instalacije iznad koncertne bine za manifestaciju »17. Cash & Carry«. Instalacija se sastoji od više segmenata granja s okolnog drveća na Jabukovcu, koje privezujem paljenom žicom i zatim bojam. Segmente onda slažem u željenu kompoziciju i međusobno ih spajam istom žicom, da bih na koncu sve mogla privezati za polipropilensku užad. Užad služi da bi se instalacija mogla podići uvis uz pomoć okolnih grana i na taj način lebdjeti iznad bine.

Organski oblik prirodnog granja predstavlja prednost u svom zanimljivom i nepravilnom obliku, ali i izazov zbog svoje nepredvidivosti. Također, mreža segmenata treba imati strukturni integritet, odnosno mora zadržati svoju formu zbog sigurnosti onih koji nastupaju ispod nje. U tom pogledu je odabir materijala u obliku paljene žice vrlo pouzdano riješio pitanje integriteta strukture.

Okupacija prostornim mrežama me je potaknula na pitanja o zasićenju i širenju. Do kuda mreža može ići? Koliko ju mogu zasititi, a da zadržim likovnu vrijednost i slobodu kompozicije? Kako u mrežnoj strukturi dočarati dinamiku i nepravilan ritam? Koliko daleko mogu tu strukturu dogurati u dimenziji? Koja je moja fizička granica pletenja mreže kao čovjek? Zašto sve moje strukture, bilo prostorne, bilo plošne, imaju tendenciju širenja?

Izgradnja apstraktnih mreža mi je donijela novi uvid u vlastiti karakter, za kojeg nisam bila svjesna da se može izraziti u tom obliku. Širenje i preuzimanje prostora odražava apetit za otkrivanjem svojih granica, a možda i dozu asertivnosti i osvajanja prostora (odnosno osvajanja sebe). Nadvladanjem tih granica, apetit za istraživanjem postaje sve veći te se horizont mogućnosti vječno pomiče. Ovaj rad je bio osobni i likovni izazov, koji mi je razbio i proširio granice prostornog i linijskog razmišljanja, kao i razmišljanja o vlastitim sposobnostima.

Bez naziva, 2022., instalacija, cca 5 x 3 m.

UNUTARNJI AUTOPORTRETI

Proteklu sam akademsku godinu otvorila slikanjem autoportreta, nadovezujući se na prethodnu, drugu godinu studija. U ciklusu autoportreta velikog formata, predstavljam unutarnje autoportrete sa slikarskim atributima. Bit radova jest emocija ili mentalno stanje vlastitog lika, oslobođeno od moje doslovne fizičke forme, odnosno vanjštine. Operiranje s univerzalnim ili neodređenim formama me oslobađa od okova mišljenja o sebi i olakšava neposredan prijenos stanja uma. Slikarski atributi, odnosno paleta i kist u rukama, prisutni su zbog identificiranja lika kao autora slike.

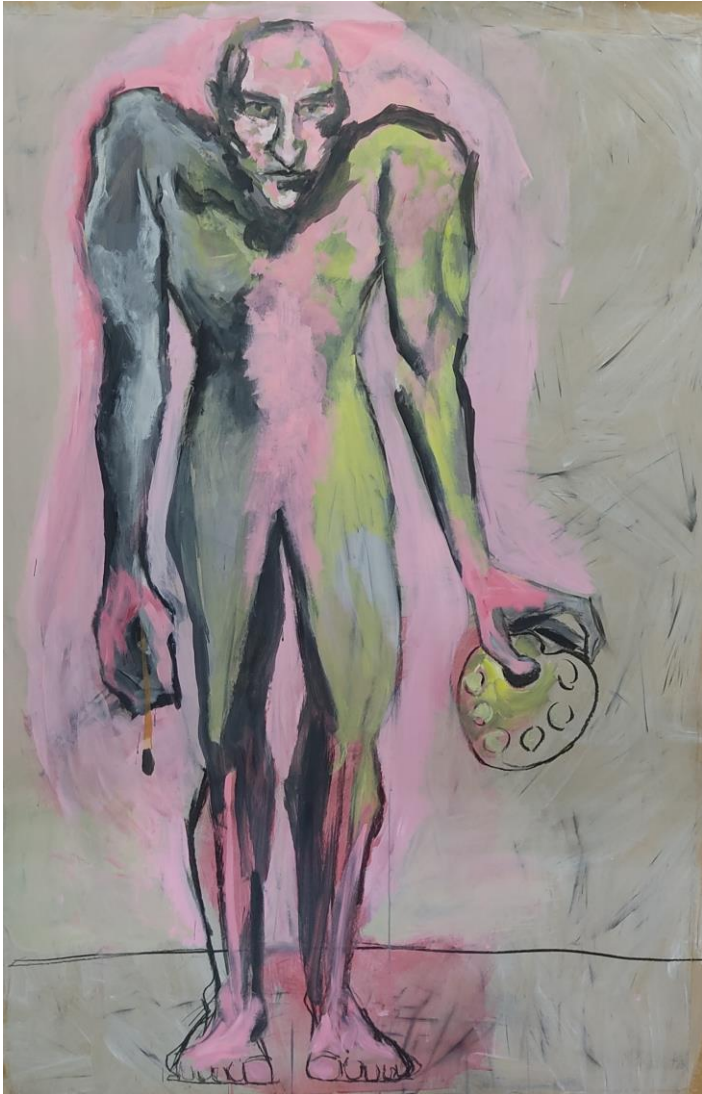
Karakter nastanka radova je brz i temperamentan, gotovo da nastaje u afektu. Hvatanje i bilježenje određenog emotivnog ili mentalnog stanja događa se u ograničenom vremenu i prostoru. Slijedom navedenog, proces slikanja je takav da nema prethodne pripreme ni skice, kao što nema ni nadoknadnog dovršavanja nakon što je nalet afekta prošao. Tim procesom zaobilazim mehanizam svog svjesnog uma, i ulazim u kratkotrajno stanje plitkog transa, tijekom kojega se do neke mjere osjećam neosjetljivom na vanjske podražaje, što držim iznimno važnim aspektom stvaralačkih procesa.

Prvi rad s kojim je ciklus začet, nastao je iz unutarnjeg poriva da izbacim svoje stanje uma negdje gdje bih ga mogla sagledati izvana. Ovakav oblik istraživanja uma i suočavanja s njim je učestala praksa u mom radu, a svrha mu je oslobađanje i razumijevanje tog istog uma. U ovome slučaju je ton mog raspoloženja bio nalik osjećaju da mi je tijesno u vlastitoj koži. Kao da je moja osoba jakna koja mi je preuska i iz koje ne mogu izaći. Lik je napet, tjeskoban, stisnut; vrh glave mu zamalo dotiče sâm rub gornje granice formata. Sirova skica u ugljenu je mjestimično potpuno ostavljena kao dio rada. U pogledu lika i u paleti (siva, ružičasta, žuta, crna) krije se pokušaj da uhvatim svoju ravnodušnost, iscrpljenost i bespomoćnost u ovakvome stanju, ali i hrabrost u suočavanju sa njime onakvim kakvo stvarno jest.

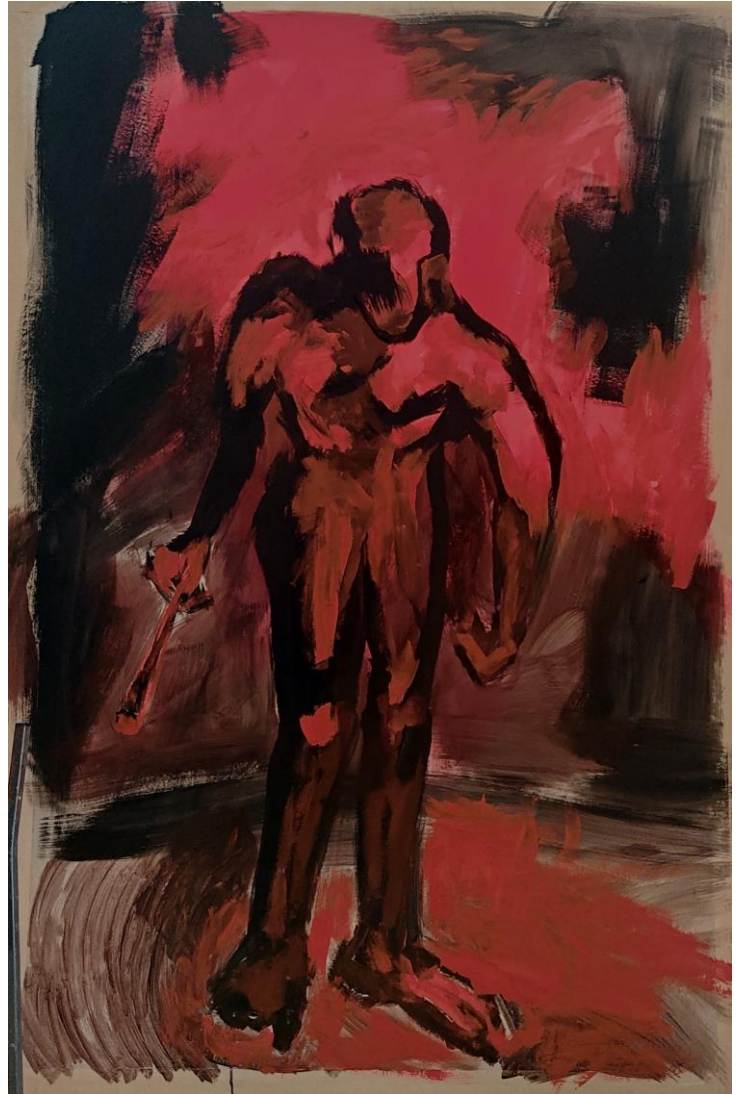
Drugi rad predstavlja direktan izraz boli. Lik na radu ostaje bez lica, jer je ostatak slike govorio dovoljno. Mahnitost poteza prenosi gledaocu brzinu izvedbe rada i energiju koja je morala biti iščupana da rad nastane. Odabir jednostavne palete (vermillion crvena, pečena siena, crna) je vrlo izravan u prenošenju intenzivne nabijenosti lika. Smješten u prazan, nedefiniran prostor, lik je skvrčen, ulovljen u svom silovitom zamahu potezanja kista.

Konačno, nemoguće je pobjeći od sâmoga sebe. Jednom kada postanemo toga svjesni, izbjegavanje nas izjeda iznutra. Sve što je manje od munjevitog uranjanja u sebe da bismo se suočili sa sobom postaje gubitak dragocjenog vremena. Ovakav direktan pristup proizlazi iz očaja. Ipak, smatram da očaj i bol nisu izvor rada, niti bismo ih trebali slaviti kao takve. Kao i pozitivni spektar ljudskih mentalnih i emotivnih stanja, oni su upravo to – ništa više, ništa manje. Izvor je nešto ispod toga, ili možda iznad. Stvaram uz i usprkos boli, kao što stvaram uz bilo što i usprkos bilo čemu drugome.

Na kraju dana, i dalje sam samo lik sa kistom u ruci, neke boje, neki potez ugljena.

»Slikar I«, 2022., ugljen, akril, 170x120cm.

»Slikar II«, 2022., akril, 170x120cm.